

Argudio-testuak Batxilergoko ikasle euskaldunengan, euskaraz eta gazteleraz Euskal Ikasketak

2014/2015

Egilea: Lur Albizu Echechipia

Tutorea: Itziar Idiazabal Gorrochategui

Graduko jakintza-arloa/Saila: Euskararen Didaktika, Hizkuntzalaritza eta Euskal Ikasketak

1. Laburpena	2
2. Sarrera	3
2.1. Zergatik hautatu dugu argudio-testua?	3
2.2. Zer eta non bildu dugu? Corpora eta azterketa	4
2.3. Zergatik aztertu eta alderatu euskarazko eta gaztelaniazko bertsioak?	4
2.4. Hipotesia eta galderak	5
3. Argudio-testua	5
3.1. Zer da?	5
3.2. Zergatik da garrantzitsua?	6
3.3. Ezaugarri nagusiak	6
3.4. Argudio-testu motak	6
4. Euskaraz eta gazteleraz	6
4.1. Ikasle elebidunak	6
4.2. Eginkizun berdinen aurrean, zein baliabide daude? Curriculuma	6
4.3. Irakaskuntza bateratua?	7
4.4. Gaitasunak eta transferentziak	7
5. Lanerako metodologia: corpora	8
6. Testuen azterketa	9
6.1. Zeri begiratuko diogu? Nola egingen dugu analisia?	9
6.2. Testuen luzera	10
6.2.1. Hitz kopurua	10
6.2.2. Paragrafo kopurua	10
6.3. Testuen egitura	11
6.4. Testuen antolaketa eta konexioa	15
6.4.1. Aurkezleak	15
6.4.2. Diskurtsoari aurrera egitekoak	16
6.4.3. Lotura lineala egitekoak	16
6.4.4. Arrazoiak kontrajartzekoak	17
6.4.5. Ondoriozkoak	18
6.5. Testuen kohesioa	19
6.6. Testuen modalizazioa	22
7. Ondorioak	27
8. Bibliografia	29
9. Eranskinak	31

ARGUDIO-TESTUAK BATXILERGOKO IKASLE EUSKALDUNENGAN, EUSKARAZ ETA GAZTELERAZ

1. LABURPENA

Egunerokoan eta, askotan, konturatu gabe ere erabiltzen dugun testua da argudiozkoa. Bai ahozko bai idatzizko egoeratan aurkitzen ahal dugu hau erabiltzeko beharra.

Hau ikusita, zalantza batzuk agertu zitzaizkigun, hezkuntzari eta, zehatzago esateko, hezkuntza elebidunari lotuak. Izan ere, jakin nahi genuen testu generoen lanketa nolakoa zen ikastetxeetan, baita euskarazko eta gaztelaniazko produkzioa parekoak ote ziren ere, eta hala ez balitz, haien arteko desberdintasunak zeintzuk ziren.

Xehetasunak Gradu Amaierako Lan honetan aurrerago joan ahala ezagutuko baditugu ere, gure zalantzak argitzeko Nafarroako Institutu Publiko batera jo genuen eta hango D ereduko Batxilergoko ikasle batzuei eskatu genien argudio-testuak idazteko, bai euskaraz bai gaztelaniaz. Horrela, gure azterketa aurrera eraman ahal izan dugu.

Lan hau alderdi teoriko eta praktikoa uztartuz egin dugu. Hasteko, sarreraren ondoren, argudio-testuari buruzko informazio teorikoa eman dugu: zer den, ezaugarri nagusiak zeintzuk diren, argudio-testu motak... Jarraitzeko, aintzat hartu ditugu euskara eta gaztelaniaren arteko ukipena eta harremana, eta hauei buruz hausnarketa egin dugu: ikasle elebidunak, curriculumak, irakaskuntzak bateratua izan beharko lukeen eta gaitasunak eta transferentziak. Ondotik, lanerako metodologia eta corpusa zeintzuk izan diren zehaztu dugu.

Hauek eta gero, atal praktikoena aurkituko dugu, testuen azterketarena, alegia. Analisi honek hainbat alderdi biltzen ditu bere baitan: testuen luzera (hitz eta paragrafo kopuruari so eginez); testuen egitura nola osatu duten ikasleek; testuen antolaketa eta konexioa nola egin duten (testu-antolatzaile aurkezleak, diskurtsoari aurrera egitekoak, lotura lineala egitekoak, arrazoiak kontrajartzeak eta ondoriozkoak); testuen kohesioa eta amaitzeko, testuen modalizazioa nola egin duten ikasleek. Oro har, atal praktiko honetan ikasleek zein baliabide dituzten eta hauek nola erabiltzen dituzten ikusi eta azalerratu nahi izan dugu. Horretaz gain, euskara eta gaztelaniaren arteko konparazioa egin dugu, ikasleengan interdependentziaren teoriak eragin praktikorik ote duen jakiteko.

Bukatzeko, aztertutako alderdi teoriko eta praktikoez zein ondorio ematen diguten eta zein konklusio ditugun aipatuko dugu ondorioetan. Gainera, Gradu Amaierako Lan honen oinarri eta ezinbesteko zutabe diren ikasleen testuak aurkituko ditugu bibliografiaren ondotik, eranskin modura lanari gehituta. Ikastetxeko irakasle eta ikasleen laguntzarik gabe ez zatekeen lan hau egitea posible izanen. Mila esker honek aurrera egiteko eman diguzuen laguntzagatik.

Hitz gakoak: testu genero, argudio-testu, euskara, gaztelania, azterketa

2. SARRERA

Argudio-testua gure gizartean oso ohikoa den testu mota dugu. Egoera komunikatibo askotan agertzen zaigu haren erabilera. Ikusiko dugun moduan, egunerokoan eta nahi gabe bada ere, argudio-testua erabiltzen dugu. Ereku pribatu nahiz publikoan bere garrantzia badu testu mota honek. Hezkuntzari dagokionez, curriculum ofizialetan agertzen den testu generoa da argudio-testua (Nafarroako Gobernuak 2008: 68, 102). Hainbat erabilera eremutakoak izan daitezke argudio-testuak, eta ondorioz, azpimota asko bereiz daitezke: literatura, komunikabideak, instituzioekiko harremanak, pertsona arteko harremanak edota ikasketak (Alberdi eta Balentziaga 1999: 127).

Gure lanaren motibazioa eta interesari dagokionez, esan beharra dago interesgarria dela jakitea zer nolako adierazpenak eta ekoizpenak egiten dituzten D ereduko ikasleek idazterakoan. Elebidunak izanda, bi hizkuntzen artean zein desberdintasun dauden aztertu nahi dugu; bestalde, transferentziarik dagoen eta, izatekotan, nolakoak diren eta haien arteko harremana nolakoa den.

Argudio-testuak erabiltzea (bai idatziz bai ahoz) irakaskuntzaren helburu garrantzitsua denez, institutu bateko ikasleen ekoizpenak ezagutu eta aztertu nahi izan ditugu: ikasle talde baten argudio-testuak bildu ditugu bi hizkuntzetan: euskaraz eta gaztelaraz. Uste izan dugu bi hizkuntzetako emaitzak bildu eta alderatzeak interes berezia duela. Sarrera honetan emanen dugu aditzera zergatik aztertu nahi izan ditugun bi hizkuntzetako bertsioak, zein ibilbide egin dugun, erabilitako corpusa eta eskuartean darabilgun hipotesia.

2.1. Zergatik hautatu dugu argudio-testua?

Argudio-testua egunerokoan eta gizartean oso presente dagoen testu mota dugu, Dolz-ek aipatzen duen moduan:

La argumentación forma parte de nuestra vida cotidiana, como lo prueba su presencia en multitud de situaciones de comunicación (Dolz 1993: 68).

Erabilera eremu anitz eta testu desberdinetan aurki dezakegu argumentazioa. Larringan-ek berak ere esaten digu hainbatetan erabiltzen dugula argudio-testua:

Berriz eta birritan agertzen zaigula ez dago esan beharrik: proiektu baten defentsa egiterakoan, eztabaidetan aritzerakoan, aldeko konbentzimendua eragiterakoan, iritzi oker eta ustelak uxatu eta salatzerakoan, etabar. (Larringan 1992b: 99, 100).

Erabiltzen jakin behar dugun testua da argudiozkoa; ohartu gabe ere, txiki-txikitatik erabili behar izaten dugu eta argudioak eman behar izaten ditugu gure iritzia eman eta defendatu ahal izateko. Izan ere, Larringanek aitortzen duen bezala, behin eta berriz agertzen ahal zaizkigu argudiatu ahal izateko testuinguruak.

2.2. Corpusa

Gure analisirako, argudio-testuak Batxilergoko ikasleek nola ekoizten dituzten jakiteko helburuz eta haien adierazpen gaitasuna aztertzeke xedez, zenbait idazlan bildu ditugu Nafarroako Institutu publiko batean. Hango Batxilergoko lehenengo mailako ikasleen idazlanak bildu ditugu, lehenengo euskaraz eta aste bat beranduago, ordea, gaztelaniaz. Aztertuko ditugun testuen egileak ikasle elebidunak dira, hamasei eta hamazazpi urte bitartekoak, eta Iruñerrian bizi dira. Vascuence Legeak 5. artikuluan esaten duenaren arabera, euskararen zatiketari erreparatzen badiogu, eremu mistoko herri batean dago kokatuta ikastetxe publiko hau. Aztertu ditugun ikasleak D ereduan ikasten ari direnak dira.

Guztira, euskaraz 23 eta gaztelaniaz 22 lan bildu ditugu, baina aztertuko dugun corpusa hamar ikaslerena izanen da, xehetasunez aztertuko baditugu, lagina murriztea ezinbestekoa delako. Hortaz, euskarazko (A) hamar testu eta gazteleraazko (B) beste hainbeste izanen ditugu aztergai, beti ere ikasle berek sortutakoak. Hau da, 1A testua eta 1B testua ikasle berberak ekoitziak izanen dira.

2.3. Zergatik aztertu eta alderatu euskarazko eta gaztelaniazko bertsoiak?

Ezin dugu ahaztu bi hizkuntza erabiltzen ditugula Hego Euskal Herrian: euskara eta gaztelera. Eskoletan, eta bereziki institutu honetan, bi hizkuntzak irakasten dira.

Nolanahi ere, Hego Euskal Herriko hizkuntza nagusia, ezbairik gabe, gaztelania da. Ahozkoan gaztelania garaile dela jakinda, interesgarria iruditu zaigu jakitea idazterako orduan nolakoa den ikasleen adierazpena bi hizkuntzetan, desberdintasunik ote dagoen eta hizkuntza batetik besterako transferentziarik dagoen.

2.4. Hipotesia eta galderak:

Ikasleak elebidunak izanda eta D ereduan egonik, euskarazko testu idatzietan trebezia ona erakutsiko dutela uste dugu. Bestalde, gaztelaniaren gailentasunari esker gaztelerako idatziak ere antzeko trebetasuna agertuko dutela pentsatzen dugu; hau da, bi hizkuntzetan egiten den ekoizpena antzekoa izanen dela uste dugu. Gure iritziak, Batxilergoko ikasleak izanik, haien adinari eskatzen zaion heldutasuna azalduko da, eta argudio-testuaren egitura jarraituko dute, bi hizkuntzetan egitura antzekoa delako. Baina hizkuntza bakoitzak gramatika nahiz lexiko mailan bere berezitasunak ditu; beraz, ikusi nahi genuke ea alderdi horietan ere gaitasun parekoa erakusten duten.

3. ARGUDIO-TESTUA

3.1. Zer da?

Ohikoa dugu eguneroko bizitzan argudio-testua. Zeri buruz ari garen jakiteko, hobe dugu definizio zenbait kontuan hartzea, baita bere helburua ere:

Gertakizun, arazo edo fenomeno baten inguruan dagoen tesi (iritzi, uste, postura) bat egiaztatze nahiz errefusatu edo baztertzeko ematen diren aldeko edo kontrako arrazoiez osaturik testua da argudiozkoa. Jasotzailea limurtzea edo iritzi aldaraztea du helburu. (Alberdi eta Balentziaga 1999: 125)

Coinciden en considerar la argumentación como una actividad discursiva que lleva a cabo el locutor con una intención: influir en los destinatarios de su discurso (...) tiene como objetivo convencer a otras personas (...) así pues, la actividad argumentativa está fuertemente ligada al contexto (Camps 1995: 52).

La razón de ser de toda argumentación es la de exponer un punto de vista, destacarlo y justificarlo, tratando de convencer a uno o varios interlocutores o “adversarios” de su valor (Camps eta Dolz 1995: 5).

Beraz, gai bati buruz iritziak, usteak eta horrekiko jarrerak adierazteko testua da argudiozkoa. Igorleak tesi bat planteatu eta berau defendatu egin behar du; honen helburua, gainera, hartzailearengan eragitea eta bere posturara hurbiltzea da, hau da, hartzailea zerbaitez konbentzitzea.

3.2. Zergatik da garrantzitsua?

Arrazoi nagusi honengatik da argudio-testua gure gizartean: asko erabiltzen delako eta, batez ere, komunikazio-egoera askotan erabiltzen dugulako. Testuinguru desberdinetan nola egin jakitea ezinbestekoa da eta kontestu formal zein informaletan aurkitzen ahal dugu, ahozkoan nahiz idatzian.

Multitud de situaciones de comunicación: en las discusiones y deliberaciones privadas entre familiares, amigos, vecinos; en los debates públicos entre políticos, estudiantes, colegas de trabajo; en la prensa (...) en los tribunales... (Dolz 1993: 68).

3.3. Ezaugarri nagusiak

Alberdik (2008) adierazten digunez, argudio-testu baten ezaugarri nagusiak honakoak dira: jasotzailea limurtzea dute helburu, igorlea 1. pertsonan mintzatzen da, hartzailea inplikatu nahi du; azkenik, subjektibotasuna da testu mota honen ezaugarri garrantzitsuenetakoa, baita abstraktua izateko joera ere.

3.4. Argudio-testu motak

Bost erabilera eremutan banatuko ditugu argudio-testuak, eta hauetariko testu mota batzuk emanen ditugu (Alberdi 2008: 73):

3.4.1. Literatura: saioa, epistola, eztabaita

3.4.2. Hedabideak: editoriala, iritzi-artikulua, debatea, eztabaida, publizitatea...

3.4.3. Eremu soziala: eskabidea, eskaintza, txostena, instantzia...

3.4.4. Eremu pribatua: eztabaida, kritikak...

3.4.5. Eskola-eremua: txostena, tesia, ponentzia, azterketa...

4. EUSKARAZ ETA GAZTELERAZ

4.1. Ikasle elebidunak

Lehen ere esan dugu bi hizkuntza erabiltzen dakitela ikasleek, eta, are gehiago, ikastetxean euskara eta gaztelania irakasten direla. D eredukoak izanik, euskaraz gehiago idazten dute, baina kalean gaztelania nagusi denez gero, suposa dezakegu hizkuntza honetan ere pareko trebezia izanen dutela ikasleek.

4.2. Eginkizun berdinen aurrean, zein baliabide daude? Curriculumua

Argudio-testuen irakaspena egiten ote den jakiteko, Nafarroako Gobernuko curriculumera jo dugu. Eta, bertan, euskararen eta gaztelaniaren irakaspenari dagozkion ikasgaien curriculumua aztertu dugu, hau da Euskal Hizkuntza eta Literaturarena (97-114) eta Gaztelania eta Literaturarena (63-80), alegia.

Bertan, curriculumak oso antzekoak direla egiaztatu dugu, testu motak zehazki aipatzen ez baditu ere, ikasleek gaitasun hauek eskuratu behar dituztela esaten du:

Literatura testuen motak (...) eta horien ezaugarri nagusiak ezagutzea, bai eta testu ez-literarioen motak (...) eta horien ezaugarri nagusiak ere (64, 98).

Askotariko mezuak ahoz eta idatziz emateko (...) trebetasuna (64, 98).

Norberaren argudioak, ahoz edo idatziz, modu sinesgarrian azaltzeko trebetasuna, eta beste ikuspuntu batzuk kontuan hartzekoa, ahoz nahiz idatziz (65, 99).

Diskurtso koherenteak eginez, zuzenak, ongi egituratuak, komunikazio egoera eta xede desberdinetarako egokituak¹ (68, 102).

Gehiagorako eman lezake curriculumaren aipamenak, baina orokorrean argi ikus dezakegu askotariko testu moten ekoizpena eskatzen zaiela ikasleei, eta testuen antolaketa kohesionatu, koherente eta testuinguruari egokitu egin behar dutela.

4.3. Irakaskuntza bateratua?

Curriculumak bi hizkuntzetan nolakoa den ikusi eta aztertu ondotik, esan dezakegu bi hizkuntzetan eskatzen zaizkiola ikasleari gaitasun eta trebezia berak testu ekoizpenari dagokionez. Hauek idazterakoan, beraz, ikasleak kontuan izan beharko ditu idatzizko testuek berez dituzten ezaugarriak, eta horren barruan daude argudio-testuak ere.

Beraz, irakaskuntza bateratua posible litzatekeela esaten ahal dugu. Bi hizkuntzen arteko ukipena handia da. Nolanahi ere, ezin dira ahaztu euskararen egoera gutxituak dituen eskakizunak. Interesgarria izaten ahalko litzateke bietan lanketa era bateratuan eta koordinatuan egitea, sekuentzia didaktiko zehatzak prestatzeko, hizkuntza bakoitzak dituen berezitasunak lantzeko mekanismoak desberdinak direla ahaztu gabe.

4.4. Gaitasunak eta transferentziak

Guk honako hipotesia defendatuko dugu: hizkuntza gaitasuna bai euskaraz bai gaztelaniaz antzekoa izanen dela ikasle guztiengan.

Garzia, Idiazabal eta Larringanek (2015) aipatzen duten bezala, hizkuntzen arteko interdependentziaren teorietan oinarritzen dugu hipotesi hau:

¹ Testu hau euskarazko eta gaztelaniazko curriculumetan ageri da; beste gai batzuetan espezifikagoak badira ere, guk aipatutako zatietan testua berdina da.

Se formula de manera implícita la naturaleza bidireccional de la transferencia de destrezas lingüísticas (Garzia, Idiazabal eta Larringan 2015: 1).

Cummins (1981, 2005) menciona tres ámbitos de interdependencia lingüística: la conceptual o semántica, la conciencia fonológica y las competencias metalingüísticas relacionadas con la lengua escrita (in Garzia, Idiazabal eta Larringan 2015: 2).

Cumminsek (2000) argi esaten du hizkuntza batetik besterako transferentzia betetzen dela eta hizkuntza batean dituzten jakintzak bigarrenera pasatuko dituztela. Gainera, irakurmena edo ikasketa estrategiak bezalako gaitasunetan ere, hizkuntza batean dugun jakintza bestera ere transferituko da.

El dominio de la lengua académica se transfiere de una lengua a otra, de manera que los estudiantes que hayan desarrollado la lectoescritura en su L1 tenderán a hacer mayores progresos en el aprendizaje de la lectoescritura en L2 (Cummins 2000: 198).

En otras palabras, la transferencia entre idiomas de los conocimientos conceptuales y las destrezas académicas (como las estrategias de aprendizaje y de lectura) compensa el reducido tiempo de enseñanza en el lenguaje mayoritario (Cummins 2000: 213).

Gure hipotesiarekin jarraituz, gainera, interdependentzia egonen da bi hizkuntzen artean: hizkuntza jakintza batetik bestera pasatuko da eta gaitasun akademikoak ere bai:

Los conocimientos lingüísticos y los conocimientos y destrezas relacionados con la lectoescritura que haya aprendido una persona en su L1 se volcarán sobre el aprendizaje y conocimientos y destrezas académicos de L2 (Cummins 2000: 217).

5. LANERAKO METODOLOGIA: Corpusa

Corpusa eskuratzeko, Nafarroako Bigarren Hezkuntzako Institutu (BHI) bat aukeratu genuen. Ikastetxe hau Iruñerrian kokaturik dago. Bertan, baimenak lortu eta gero, Batxilergoko lehenengo mailako D ereduko ikasgela batera jo genuen. Sarreran aipatu dugun moduan, lehenengo saioan euskarazko testuak bildu genituen eta astebete beranduago gaztelaniazkoak. 23 eta 22 testu bildu genituen, baina haietarik, analisi sakonago bat egiteko helburuz, hamar ikasleren euskarazko eta gaztelaniazko testuak hartu ditugu, azterketa eta konparaketa zehatzagoa egin ahal izateko. Hautaketa hau zoriz egin dugu, azterketa objektiboagoa izaterako bidean. Euskarazkoak A testuak izanen dira eta gaztelaniazkoak, aldiz, B. Ekoizpenerako 50 bat minutu izan zituzten ikasleek saio bakoitzean.

Ikasleei egoera hipotetiko bat planteatu genien kontsigna baten bidez. Izan ere, *argumentatze egoera* bat beharrezkoa da argudiozko testua egin ahal izateko (Dolz 1993: 68), ezinbestekoa da egoera batean kokatzea ikasleak, egoera ongi irudikatu dezaten, norentzat, zertarako eta idatzia non agertuko den garbi izan dezaten.

Ondorioz, Campsek (1995) esaten duen moduan, testuinguruaren garrantziari erreparatuz, zuzendariari gutun bat idazteko eskatu diegu. Euskararen kasuan, Berria egunkarirako litzateke testua eta gaztelaniaren kasuan, herriko aldizkari baterako. Horrela, egilearen helburua zuzenki betetzea lortuko dugu, hartzailea konbentzitzea, alegia, ikasleak testuinguru egokian kokatuz (Camps 1995: 52). Honako hauek izan dira euskarazko eta gaztelaniazko kontsignak:

Ikastetxe batzuetan, azken asteotan hainbat lapurreta egin omen dituzte; gainera, ikastetxeetako leihoak ere apurtu egin omen dituzte, sarrailak behartu eta beste hainbat kalte izan dira. Beraz, honen aurrean Nafarroako Gobernuak Hezkuntza Saila institutuetan segurtasun kamerak jartzea pentsatzen ari da. Agintarien arabera, honek segurtasuna bermatuko luke eta gainera, egileak zigortzeaz gain, bestelako delituak saihestuko lituzke. Hainbat ikasle neurri honen aurka agertu dira, kontrol soziala areagotzen delakoan, neurria aitzakia gisa hartuz. Norbanakoaren askatasunaren kontrako neurria dela ere esaten dute. Idatz ezazu Berria egunkarirako argudio testu bat, zure ikuspuntua agertuz eta ongi arrazoituz.

En las últimas semanas, ha habido robos en varios institutos y además, han generado daños: roto ventanas, forzado cerraduras... Por tanto, el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra está pensando en colocar cámaras de vigilancia en todos los institutos. Las autoridades creen que esto dará seguridad a los centros, se castigará a los responsables y se evitarán otro tipo de delitos. Algunos alumnos se han mostrado contrarios a esta medida: en su opinión, esta medida va en contra de la libertad individual e incrementa el control social. Escribe un texto argumentativo para la revista “Al revés”, dando tu punto de vista de manera razonada.

6. TESTUEN AZTERKETA

6.1. Zeri begiratuko diogu? Nola egingen dugu analisia?

Dagoeneko aipatu dugu hamar ikasleren lanak aztertuko ditugula bi hizkuntzatan; hortaz, hogeitaz testu aztertuko ditugu guztira. Testuen hainbat alderdi aztertuko ditugu: luzera eta antolaketa (hitz eta paragrafo kopuruari erreparatuz), egitura (argudio-testuen atalak errespetatu eta erabiltzen ote diren), konexio eta kohesio baliabideak (gaiei egiten zaizkien erreferentziak eta ordezkapen anaforikoak) eta

modalizazioa (modalizazio markak eta kontzesioa). Atal bakoitzean euskararen eta gaztelaniaren arteko transferentzia betetzen ote den aztertuko dugu, eta bi hizkuntzen erabilera konparatuko dugu. Testuetan aurkituko ditugun datuen azterketa, besteak beste, erreferentzia hauetatik hartu dugu: Idiazabal 2000, Garzia, Idiazabal eta Larringan 2015, Larringan 1992a.

6.2. Testuen luzera

Hau irizpide kuantitatiboa da, konparazioa hasteko ematen dena. Guk, Idiazabalek bezala, atal honetan bai paragrafo eta bai hitz kopurua hartu dugu aintzat, eta hauen azterketa egingen dugu jarraian.

6.2.1. Hitz kopurua

Hitz kopuruari dagokionez, euskaraz batz bestea ia 179 hitz dituzte testuek eta gaztelaniaz, berriz, 226. Beraz, ia 48 hitz gehiago idatzi dituzte ikasleek erdarazko bertsioetan. Batean izan ezik (5), beste guztietan erdarazko testuak luzeagoak izan dira hitz aldetik. Dena den, ezin dugu aipatu gabe utzi hizkuntzaren izaerak baldintzatu duela alde hau. Izan ere, euskarak duen atzizki eta kasu-marken erabilera dela eta, gauza bera esateko hitz gutxiago ekoizten ditu gaztelaniak baino. Hau dela eta, bien arteko aldea ez dela nabarmena azpimarratu behar dugu.

Taula 1. Euskarazko eta gaztelaniazko testuen hitz kopurua

Subjektuak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	B.B
Euskaraz (A)	204	158	192	144	205	221	218	183	145	118	178,8
Gaztelera (B)	250	178	265	236	190	299	231	208	211	196	226,4

6.2.2. Paragrafo kopurua

Azpiko taulan ikus dezakegun bezala, ikasle guztiek paragrafotan banatu dute testua (gutxienez lautan), eta hasierako tesia, argudioak eta ondorioa bereizirik ageri zaizkigu. Batz bestea, euskaraz 5,2 eta erdaraz 4,7 paragrafo idatzi dituzte, beraz, euskaraz paragrafo gehiago idatzi dituzte oro har. Joera orokorrak honakoak dira: paragrafo kopuru berdina bi hizkuntzetan (1, 2, 4, 9) edo paragrafo bat gehiago euskaraz erdaraz baino (6, 7, 8, 10). Kasu batean (5) bi

paragrafo gehiago idazten ditu euskaraz eta beste batean bat gehiago idazten du ikasleak gaztelaniaz (3).

Taula 2. Euskarazko eta gaztelaniazko testuen paragrafo kopurua

Subjektuak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	B.B
Euskaraz (A)	6	5	4	5	6	5	5	5	5	6	5,2
Gaztelera (B)	6	5	5	5	4	4	4	4	5	5	4,7

Datuek erakusten dute bi hizkuntzetan testuen antolamendua oso modu parekoan egin dutela ikasleek, ez dago nabarmentzeko moduko gorabeherarik.

6.3. Testuen egitura

Testuen egitura tematikoari dagokionez, Alberdik *Oinarrizko gramatika* lanean eta Balentziagarekin batera *Euskal Hizkuntza eta Literatura* liburuan, hiru atal nagusi desberdintzen ditu:

EGITURA (Alberdi 2008: 73, 74):

- Hasierako tesia: eztabaidan den gaia aurkezten da bertan, sarrera modura, eta abiapuntu den arazo, egoera edo kontra egin nahi zaion testuari buruzko aipamena egiten da.
- Argudioen gorputza: hipotesia edo ikuspuntua demostratzen eta justifikatzen duten arrazoi (=argudio), ideia, datu eta frogen azalpena. Askotan, kontra egin behar zaien ideiak ere agerira ekartzen dira.
- Ondorioa: argudioen gorputzeko datu, ñabardura eta arrazoiaren ondorioaren azken azalpena da, non hasierako tesiari (edo kontrako tesiari) aurrez aurre jartzen zaion, dela hura aberastuz, dela kontrako tesia erabat errefusatu.

Aipatu beharra dago ikasle guztiek banatzen dutela testua hiru zati hauetan eta, gainera, paragrafoetan banatzen dituztela atal hauek; izan ere, hasierako tesia eta ondorioa bereizita agertzen zaizkigu beti, hasierako eta bukaerako paragrafoetan banatuta. Argudioen gorputza, aldiz, paragrafo zenbaitetan banaturik ageri zaigu.

Erreferentzia argia egiten diote ikasleek gaiari testuaren hasieran; gaia eta egoera aurkeztu egiten dituzte, testuinguruan kokatzen dute irakurlea:

Azken asteotan egindako lapurretei buruzko gaia pil-pilean aritu da gazteon artean, batez ere (...) segurtasun kamerak jartzearena, alegia (1A); En las últimas semanas, después de los robos (...) el Departamento de Educación (...) ha propuesto (1B).

Azken aste hauetan hainbat lapurketa egin omen dira (...) segurtasun kamerak jartzea pentsatzen ari dira (2A); En estas últimas semanas (...) el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra está pensando (2B).

Azken boladan, hainbat lapurreta gertatu dira (...) segurtasun kamerak jartzea proposatu du (3A); Se han producido varios robos en institutos (...) ha propuesto varias medidas (3B).

Azken asteotan gertatutakoaren berri izango duzue seguruenik (4A); En las últimas semanas, en varios institutos (...) ha empezado a buscar medidas (4B).

Azken asteotan (...) egoera hori saihesteko, institutuetan segurtasun kamerak jartzea proposatu du (...) eztabaidak ekarri ditu iritzi desberdinak direla eta (5A); En las últimas semanas, han ocurrido (...) plantea colocar cámaras (5B).

Azken egun hauetan, eztabaida handia dago kalean; izan ere, Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Sailak institutuetan segurtasun kamerak jartzea pentsatzen ari da (6A); Estos últimos días, profesores, alumnos y padres y madres no hablan de otra cosa: las cámaras de vigilancia (6B).

Azken asteotan (...) Sailak ikastetxeetan segurtasun kamerak ipintzeko erabakia hartzeaz dago (7A); Durante las últimas semanas (...) está tomando la decisión de colocar... (7B).

Azkenaldian gertatu izan diren lapurreta eta istilu askoren aurrean (8A); Hace ya varias semanas que se han registrado varios daños (...) ha propuesto instalar cámaras (8A).

Azken denboraldian, Nafarroako ikastetxe batzuetan hainbat lapurketa egon dira (...) honi aurre egiteko... (9A); Como ya os habrá llegado la noticia (...) se plantea colocar cámaras (9B).

Azken asteburu honetan enteratu naizenez, (...) Kamerak jartzea erabaki dute (10A); Ultimamente se han dado casos de robos (10B)

Ikusi ahal izan dugun bezala, guztiek azaltzen dute gaia, zer gertatu den ikastetxe zenbaitetan: lapurretak, istiluak... horren ondotik, Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Sailak hartzea pentsatzen ari den neurriez ari dira ikasleak, salbuespen bakarrarekin, 10B testua, alegia. Honetan, lapurretak aipatzetik zuzenean haren iritzia ematera pasatzen da ikaslea.

Argudioen gorputzari dagokionez, paragrafo batean baino gehiagotan banaturik daude kasu guztietan ikasleen ekoizpenak. Hemen argudio batzuen lagina besterik ez dizuegu utziko, erakusgarri moduan:

Eremu akademikora mugatuko bagina, zergatik izan beharko genioke beldurra proposamen horri? (...) Sailak gure segurtasunaren alde egin nahi du honen bidez (...) hezkuntza pertsonalizuagoa emango zitzaion (1A); ¿por qué deberíamos temerle a las cámaras en un

centro educativo? (...) muchas de las veces somos todos los demás los que sufrimos las consecuencias (1B).

Gure adina gora doan enean, bakoitza nahi duena egiteko aukera izan beharko luke (...) ezin gara egun guztian norbaiten kontrolean bizi. Bakoitzak askatasuna izan behar du (2A); va en contra de la libertad individual e incrementa el control social (2B).

Orain kamerak jarri nahi dituzte, denbora osoan begipean izateko. Ez da gehiegizkoa? Ikasleak gara, ez gaizkileak. (...) Gure askatasuna, ikastetxe barnean daukagun gutxia, desagertuko lirake (3A); esta seguridad se puede usar, de forma erronea, para controlar los lugares (...) medidas que se han acabado usando para controlar al alumnado (3B).

Askatasunaren aurkako neurria da (...) irakasleei neurri honek ez lieke onik egingo erabateko kontrola izango baitzuten (4A); privándolos de derecho a la intimidad (...) ya vivimos bastante controlados como para colocar cámaras en los centros (4B).

Intimitatea izateko eskubidea daukagu (...) edo neurria aitzakia gisa hartzen dute kontrola areagotzeko? (5A); Si los institutos tuvieran más seguridad o estuvieran mejor preparados, probablemente no ocurrirían robos (...) ¿es ésta decisión necesaria, o simplemente utilizan una excusa para controlarnos aún más? (5B).

Ekintza horiek egiten dituztenek ez diote egiteari utziko (...) milaka kasu ezagutzen ditugu (...). Lortu nahi duguna ekintza horiek berriro ez gertatzea da, eta ez jendea zigortzea (6A); se incrementa el control social (6B).

Ikastetxeetan segurtasun kamerak ipintzea norbanakoaren askatasunaren kontra joango litzateke (...). Nork ordainduko luke dirutza hori? (7A); el colocamiento de estas cámaras acarrearían un coste bastante elevado (7B).

Teknologia berrien erabilera ona ala txarra egin daiteke, baina berez gailuak ez dira onak edo txarrak (...) segurtasun kamerak erabiltzen zituen eskola bateko ikasle bezala, azaldu nahiko nuke nire bizitza ez dela batere aldatu (8A); aunque se utilicen cámaras no se violan los derechos (8B).

Ez zenuke normaltasunez biziko, baizik eta kartzela batean bezala (9A); ¿Se le puede llamar colegio a algo que te vigilan constantemente? (9B).

Oso erraza suertatuko litzatekeelako nork gauzatu duen lapurreta jakitea (...) Ez dut beste irtenbide hobearik aurkitzen arazoa konpontzeko eta (10A); de esa manera se controlan los robos, destrozos, cerraduras forzadas... (...) es la única manera que veo de que dejen de causar problemas (10B).

Ondorioari dagokionez, azken azalpen edo postura guztiek ematen dute, orain ikus dezakegun moduan:

Sailak gure alde egin duela aipatzekoa da, bai gure segurtasunari begira baita gure etorkizunari begira ere (1A); el Gobierno está actuando de forma adecuada y poniendo de su parte (1B).

Gazteak gara eta akatsak sortzeko momentu asko ditugu. Beraz, kamarak instalatzearen kontra gaude (2A); me gustaría que hicierais una reflexión sobre el tema (2B).

Ikastetxeak kartzelak bihurtzen ari dituzte (...) Hemen gure onerako gaudela. Bakarrik horrela lortuko dugu segurtasun neurrien beharra ez izatea (3A); Creo que el error es tener que poner seguridad para que esto no ocurra (...) solo así, se dejara de ver la seguridad como control (3B).

Neurriaren erabat aurka azaltzen naiz. Kamarak jartzea ikasleen eskubideen aurka dagoelakoan bainago (4A); que la razón de colocar cámaras en los institutos sea evitar los robos me parece una excusa para tener controlados a los alumnos y profesores (4B).

Ikastetxeetan kamarak ez jartzea deritzot, gure askatasuna lapurtzen baitigure eta alferrikako balioko duen tresnak direlako (5A); no me parece necesario ni justo colocar cámaras de vigilancia ya que va en contra de nuestros derechos y es un gasto inútil (5B).

Kamarak jartzea zilegi ez delakoan nago (...) horrek ez luke segurtasuna bermatuko, baizik eta bakoitzaren pribazitatea lapurtu (6A); opino que la colocación de las cámaras de seguridad es una excusa para incrementar el control de los estudiantes, y es totalmente innecesaria (6B).

Ikastetxeetan segurtasun kamarak ipintzea txorakeria bat dela uste dut, norbanakoaren askatasunaren kontrako neurria (...) diru galera (7A); pienso que el colocamiento de cámaras no traería más que problemas (7B).

Ondoriozta dezaket aurrerapauso izugarria litzatekeela grabaketan oinarritutako segurtasuna erabiltzea (8A); pienso que el empleo de camaras de videovigilancia es de vital importancia (8B).

Nahiago nuke kamerarik ez jartzea (...) kamerarik ez jartzea ez du esan nahi errudunak zigorren bat ez izatea (9A); me parece excesiva la medida (...) pero opino que también se debería de guardar respeto hacia los profesores (9B).

Hauek ezinbestekoak eta beharrezkoak dira segurtasun handiko ikastetxe bat izateko (10A); deben de poner cámaras en los centros educativos para que haya un control absoluto (10B).

Dena den, salbuespenak badaude. 2B testuan, esaterako, irakurleak hausnartzera gonbidatzen ditu, azken tesirik eman gabe.

Ondorioak, testuen egituraren azterketa egin eta gero, ondokoak dira: ikasleek ekoizten dituzten testuek bi hizkuntzetan zuzen jarraitzen dute egitura. Ikasia dute aurkezpena egin behar dela, gaiari sarrera bat eman behar zaiola irakurlea

testuinguruan koka dadin, argudioak zuzen ematen dituzte eta, bukatzeko, ondorioak emateko ere baliabideak dituzte ikasleek.

6.4. Testuen antolaketa eta konexioa

Testualizazio-mekanismoak testuaren azpiegiturei dagozkie, eta testuaren koherentziarako tresnak dira (Bronckart 2004: 161). Konexio mekanismo hauek gaia bideratzen laguntzen dute eta testu-antolatzaileen bidez egiten dute hau (Bronckart 2004: 163). Larringanek (1992a: 122) aipatu bezala, ikasleek idatzitako testu-antolatzaileak zenbatu eta zerrendatuko ditugu orain, argudio-testua osatzeko esanguratsuak direnak, egile honek proposatzen duen sailkapenari jarraiki:

6.4.1. Aurkezleak

Azken asteotan (1A, 4A, 5A, 7A), azken aste hauetan (2A), azken boladan (3A), azken egun hauetan (6A), azkenaldian (8A), azken denboraldian (9A), azken asteburu honetan (10A).

En las últimas semanas (1B, 3B, 4B, 5B), en estas últimas semanas (2B), estos últimos días (6B), durante las últimas semanas (7B), hace ya varias semanas (8B), Como ya os habrá llegado la noticia (9B), ultimamente (10B).

Taula 3. Euskarazko eta gaztelaniazko testuetako testu-antolatzaile aurkezleak

	Euskaraz (A testuak)	Gaztelaniaz (B testuak)
1	Azken asteotan	En las últimas semanas
2	Azken aste hauetan	En estas últimas semanas
3	Azken boladan	En las últimas semanas
4	Azken asteotan	En las últimas semanas
5	Azken asteotan	En las últimas semanas
6	Azken egun hauetan	Estos últimos días
7	Azken asteotan	Durante las últimas semanas
8	Azkenaldian	Hace ya varias semanas
9	Azken denboraldian	Como ya os habrá llegado la noticia
10	Azken asteburu honetan	Ultimamente

Oso antzeko joera dutela ikusten dugu datu hauetan. Denek erabiltzen dituzte baliabideak gaia aurkezteko, bai euskaraz eta bai gaztelaniaz. Oso antzeko formulak erabili dituztela ikus dezakegu.

6.4.2. Diskurtsoari aurrera egitekoak

Ideien arteko lotura egiteko testu-antolatzaileak zerrendatuko ditugu orain; argudioak modu ordenatuan eman eta testuari jarraikortasun bat emateko erabiltzen dira:

Alde batetik (1A, 4A, 6A, 8A, 10A), bestetik (1A, 8A), lehenik eta behin (5A, 7A), azkenik (8A), beste aldetik (10A)

Para empezar (1B, 4B, 6B), por un lado (2B), por otro lado (2B, 6B), en primer lugar (3B), por otra parte (4B, 10B), por una parte (7B, 10B),

Taula 4. Euskarazko eta gaztelaniazko testuetako diskurtsoari aurrera egiteko testu-antolatzaileak

	Euskaraz (A testuak)	Gaztelaniaz (B testuak)
1	Alde batetik, bestetik	Para empezar
2		por un lado, por otro lado
3		en primer lugar
4	Alde batetik	Para empezar, por otra parte
5	lehenik eta behin	
6	Alde batetik	Para empezar, por otro lado
7	lehenik eta behin	
8	Alde batetik, bestetik, azkenik	
9		
10	Alde batetik, beste aldetik	por otra parte

Antzera egiten dute bi hizkuntzetan; dena den, pixka bat gehiago erabiltzen dituzte testu-antolatzaile hauek euskaraz; ez da erregularra, batzuek hizkuntza batean erabiltzen dituzte eta bestean ez. Ez da derrigor transferentzia betetzen.

6.4.3. Lotura lineala egitekoak

Gainera (1A, 3A, 4A, 5A, 8A), egia da ere (1A), gero (3A), bigarrenik (5A, 7A), horrez gain (7A), ez hori bakarrik (10A)

Además (1B, 3B, 7B 10B), seguidamente (1B), es más (7B).

Taula 5. Euskarazko eta gaztelaniazko testuetako lotura lineala egiteko testu-antolatzaileak

	Euskaraz (A testuak)	Gaztelaniaz (B testuak)
1	Gainera, egia da ere	Además, seguidamente
2		
3	Gainera, gero	Además
4	Gainera	
5	Gainera, bigarrenik	
6		
7	Bigarrenik, horrez gain	Además, es más
8	Gainera	
9		
10	ez hori bakarrik	Además

Oro har, lotura lineala egiteko testu-antolatzaile gutxi erabiltzen dituzte. Bestalde, 2, 6 eta 9 ikasleek bat ere ez dute erabiltzen, ez euskaraz ez gaztelaniaz. Horrez gain, oso antolatzaile arruntak erabiltzen dituzte ia denek: *gainera* eta *además*.

6.4.4. Arrazoiak kontrajartzekoak

Baina (1A, 2A, 3A, 4A, 5A, 6A, 8A, 9A, 10A), aitzitik (8A).

Pero (1B, 3B, 7B, 9B, 10B), sin embargo (6B).

Taula 6. Euskarazko eta gaztelaniazko testuetako arrazoiak kontrajartzeko testu-antolatzaileak

	Euskaraz (A testuak)	Gaztelaniaz (B testuak)
1	Baina	Pero
2	Baina	
3	Baina	Pero
4	Baina	
5	Baina	
6	Baina	sin embargo
7		Pero
8	Baina, aitzitik	
9	Baina	Pero
10	Baina	Pero

Euskaraz ia denek erabili dituzte arrazoiak kontrajartzeko testu antolatzaileak, gaztelaniaz ez bezala (lauk ez dituzte erabili). Dena den, lotura lineala egitekoekin aipatu dugun moduan, *baina* eta *pero* erabiltzen ditu gehiengo zabalak, ez besterik.

6.4.5. Ondoriozkoak

Hau guztia esanda (1A), hau guztia dela eta (2A), beraz (2A), hori guztia dela eta (4A), ondorioz (5A, 6A), hori ikusita (6A), hori guztia dela eta (6A, 10A), hori guztia kontuan hartuz (8A), horregatik (9A).

Concluyendo (1B), por lo tanto (2B), con todo esto (2B), en definitiva (3B), por ello (3B), por todo esto (4B, 7B), en conclusión (5B, 6B), así pues (7B), por estas razones (8B), por todas estas razones (9B), finalmente (10B).

Taula 7. Euskarazko eta gaztelaniazko testuetako ondoriozko testu-antolatzaileak

	Euskaraz (A testuak)	Gaztelaniaz (B testuak)
1	Hau guztia esanda	Concluyendo
2	hau guztia dela eta, beraz	por lo tanto, con todo esto
3		en definitiva, por ello
4	hori guztia dela eta	por todo esto
5	Ondorioz	en conclusión
6	Ondorioz, hori ikusita, hori guztia dela eta	en conclusión
7		por todo esto, así pues
8	hori guztia kontuan hartuz	por estas razones
9	Horregatik	por todas estas razones
10	hori guztia dela eta	finalmente

Hemen aberastasun handiagoa ikusi ahal izan dugu, eta gainera, bi hizkuntzetan oso antzeko ekoizpena egin dute.

Oro har, ondorio moduan esan dezakegu ikusten dela hasiera eta bukaera nola egin landu dutela. Tartekoa, ordea, pobreago gelditzen da, baliabide gutxiago dituzte eta ez dituzte nahitaez erabiltzen.

Testuetan ikasleek erabiltzen dituzten konexio baliabideak aztertu eta zerrendatu ondotik, argi ikusten ahal dugu testuari koherentzia ematen dioten baliabide hauek erabiltzen dituztela. Ikus dezakegu antzeko moduan erabiltzen dituztela bai euskaraz bai gaztelaniaz. Zenbait ñabardura dauden arren, esan dezakegu bi hizkuntzen arteko transferentzia alderdi honetan ere betetzen dela; bereziki hasierako eta bukaerako ataletan ikusten da hau hobeki.

6.5. Testuen kohesioa

Testualizazio mekanismo garrantzitsuenetakoa dugu izen-kohesioa, eta beraren barruan anafora da aztertuko dugun baliabidea. Alberdik honakoa esaten digu anaforari buruz:

Testuan lehendik agertua den elementu bati, hurrengo perpausean edo paragrafoan, berriro erreferentzia edo aipamena egitea. (...) hainbat modutara egin daitezke: lehen aipatutako elementuaren ordezkari beste ordezkari bat sartuz (...), elipsia eginez (...), behin eta berriz hitz bera errepikatuz... (Alberdi 2008: 44).

Hala eta guztiz ere, Garziak aipatzen duen bezala, interpretazioak ere leku zabala hartzen du anaforei buruz ari garenean:

Anafora testuan dagoen aurrekari baten berrartzea litzateke (...) ez da ordezkari hutsa izango eta menpekotasun interpretatiboak oso paper garrantzitsua jokatuko du. (...) erlazio anaforikoa ez da “ordezkari hutsa izango eta “menpekotasun interpretatiboak” oso paper garrantzitsua jokatuko du (Garzia 1998: 1, 2).

Alberdik aipatutako baliabideak aipatuko ditugu atal honetan nagusiki: ikasleek erabiltzen dituzten kate tematiko nagusiak, hauek ordezkatzeko zein diren gehien erabiltzen direnak edo gaiari lotutako zein forma idazten duten, ea hitz bat askotan errepikatzen duten ikasleek...

Taula batzuk egin ditugu testuen izen-kohesioa aztertu ahal izateko. Izan ere, bi gai nagusi aipatzen dira testu guztietan: alde batetik, ikastetxeetan gertatu omen diren delituak eta, beraz, arazoa; beste alde batetik, honen aurrean Nafarroako Gobernuak Hezkuntza Saila hausnartzen ari den hartu beharreko neurriak. Bi gai hauek testuetan kontrajartzen dira eta behin eta berriz egiten zaie erreferentzia. Horrenbestez, behin eta berriz ageri zaizkigun bi gai hauek bi kate tematiko osatzen dituzte eta horiek jarriko ditugu agerian taula hauetan, bai euskarazko eta baita gaztelaniazko ekoizpenetan ere:

Euskaraz:

Taula 8. Euskarazko testuetako kohesiorako ordezkapen anaforikoak

	ARAZOA	NEURRIAK
1A	Lapurretei; bide desegokitik abiatu direnen; arauak errespetatzen ez dituztenak; aipatutako “delituak” egiten dituztenak; bestean ongizatea oztopatzen dutenak.	Proposamena (...) segurtasun kamerak jartzearena; segurtasun kamerak; horrelako arauak; proposamen horri; Gobernuak proposatutakoak; segurtasun kameren; gure segurtasuna
2A	Hainbat lapurketa; egileak; ikasle hoiak egindako txorakeri hoiak; errudun	Institutueta segurtasun kamerak jartzea; egin nahi dutena; kameraz; kamerak instalatzearen
3A	Hainbat lapurreta; leihoak, zerrailak eta beste hainbat kalte; lapurketa hauen	Segurtasun kamerak jartzea proposatu; ikasleak kontrolpean izateko (...) beste argudioren bat; kamerak; segurtasun kamerak; ikastetxeak kartzelak bihurtzen; segurtasun neurrien beharra
4A	Azken asteotan gertatutakoaren; lapurreta; leihoak apurtu; egoera honi; arazo honi	Institutueta segurtasun kamerak jartzeko asmoa; kamerak segurtasuna bermatzeaz; aitzakiatzat; askatasunaren aurkako neurria; neurriak; neurri honek; proposatutako neurria; neurriaren; kamerak jartzea
5A	Delitu larriak; lapurreta, zerrailak behartu; biz-pa hiru lapurreta; lapurtuko	Egoera hori; segurtasun kamerak jartzea proposatu; horrek segurtasuna; segurtasun kamerak jartzea; neurririk; segurtasun kamerak; neurria; aitzakia; segurtasun-maila; kamerak; zigortuko; kameretaz; kamerak
6A	Zenbait ikastetxetan egondako lapurreta; ekintza horiek; milaka kasu; lapurreta eta bestelako gauzak; hori; arazo horiek; ekintza horiek; arazoa	Institutueta segurtasun kamerak jartzea; erabaki hori; segurtasuna bermatzeko erabakirik egokiena; neurri desegokia; kamerak ipintzeak; segurtasuna; kamera simple batzuek; segurtasun kamerak; kameren; neurri hori; hori; kontrol soziala; kamerak ipiniz; egileak zigortu; neurri hori; kamerak jartzea; neurria; horrek; segurtasuna
7A	Egondako lapurreta; ekintza horiek; milaka kasu; lapurreta eta bestelako gauzak; arazo horiek; arazoa	Segurtasun kamerak; erabaki hori; segurtasuna bermatzeko erabakirik egokiena; neurri desegokia; kamerak; segurtasuna; kamera simple batzuek; segurtasun kamerak; kameren; neurri hori; hori; kamerak; neurri hori; kamerak jartzea; neurria; horrek; segurtasuna

8A	Lapurreta eta istilu askoren; istiluak; horrelakoak; arazoari	Kamerak batzuk; ideia honek; kamerarik edota detektorerik; aplikatu beharreko neurria; kamerek; grabaketen; teknologia berrien erabilera; gailuak; bideoak; segurtasun kamerak; gailuen instalaziotik; kameren enpresak; aurrerapauso izugarria; segurtasuna
9A	Hainbat lapurketa; honi; jarrera horiek; horrelakorik	Segurtasun kamerak; horrek; kamerak; kamera; kamerarik; kamerarik
10A	Lapurreta; leihoak apurtu eta zerrailak behartu; lapurreta; horrelako gaiztakeriak; arazo; lapurretaz	Kamerak; hori; erabaki egokia; kamerak; kamerak; hauek

Gaztelaniaz:

Taula 9. Gaztelaniazko testuetako kohesiorako ordezkapen anaforikoak

	ARAZOA	NEURRIAK
1B	Robos; daños; “chiquillerías”; esta situación; “pequeños delincuentes”	Colocar cámaras de vigilancia; tema; vigilancia; cámaras; esto; forma adecuada
2B	Algún que otro problema; robos; daños; grupo minoritario; gamberradas	Colocar cámaras de vigilancia; medidas necesarias; este tipo de medidas; cámaras; nefasta solución; esta solución; cámaras; tema
3B	Varios robos; bándalos; destrozado el moviliario; roto varias ventanas	Varias medidas educativas; la más criticada; colocación de cámaras de seguridad; seguridad; esta seguridad; entre ellas; medidas; cámaras; seguridad; error; control
4B	Varios robos; roturas de ventanas y cerraduras; esto; problema de los robos	Medidas; colocando cámaras de vigilancia; medida adecuada; medida; alguna medida; colocar cámaras en los centros; en contra de la libertad; incrementando (...) el control social; excusa
5B	Varios robos; generado daños; ventanas rotas y cerraduras forzadas; robos y demás	Plantea colocar cámaras de vigilancia; seguridad; este tema; esta decisión; cámaras de vigilancia; ésta decisión; excusa para controlarnos; colocar cámaras de vigilancia; gesto inútil
6B	Robos y daños causados	Las cámaras de vigilancia; colocar cámaras; medida de seguridad; esto; medida excesiva; esta medida; control social; hecho de colocar cámaras de vigilancia; dichas cámaras

7B	Robos; los cuales; varios daños; ventanas rotas, cerraduras forzadas; esto; culpables de estos delitos; delitos	Decisión de colocar cámaras de vigilancia; esta medida de seguridad; las cámaras; las cámaras; esta manera; cámaras de seguridad; única solución; colocamiento de estas cámaras; medidas
8B	Varios daños; algún que otro robo de material y equipamiento; casos de vandalismo; asunto; las situaciones; actos vandálicos	Instalar cámaras de videovigilancia; propuesta; cámaras; empleo de cámaras de videovigilancia; seguridad
9B	La noticia; robos; daños; esa razón; gamberradas; típico travieso; este tipo de problemas; culpables; estas medidas	Colocar cámaras de vigilancia; medidas (...) excesivas; medida de poner cámaras de vigilancia
10B	Casos de robos; diferentes consecuencias; casos; este tipo de sucesos; chiquillada; semejantes destrozos; robos, destrozos, cerraduras forzadas; estos vandalismos; problemas; estos casos; hechos como estos	Cámaras; muy buena idea; cámaras; obligación de ponerlas; cámaras en los centros educativos; control absoluto

Atal honen hasieran aipatu dugun moduan, beraz, kate tematiko garrantzitsuenak eta haien ordezkapenak egokiro egin dituzte ikasleek, eta baliabideak berdintsu erabili dituzte bi hizkuntzetan.

6.6. Testuen modalizazioa:

Testuen modalizazioaz mintzatu aurretik, garrantzitsua deritzogu termino honek zer esan nahi duen ulertzea, definizio bat emanez:

Esandakoari buruz, igorleak hartzen duen jarrerari eta inplikatzeari deritza horrela; gertaera baten aurrean iritzia eta jarrera azaltzeko moduari. Jarrera eta inplikatzeko horiek islatzen dituzten adierazpideei *modalizatzaileak* deritze (Alberdi 2008: 35).

Beraz, igorleak gaiari buruz edo mintzagaiari buruz eta egoera komunikatibo osoari buruz duen jarrera da modalizazioa, eta honen markak lautan sailkatzen ahal ditugu: ziurtasuna ala zalantza adierazten dutenak, probabilitatezkoak, beharizana adierazten dutenak eta balioespenezkoak (Alberdi 2008: 35). Zer esaten den baino, nola esaten den hartzen da aintzat testuaren modalizazioari erreparatzeko orduan.

Ahotsak eta modalizazioa arduraren enuntziatiboaren parte dira testualizazio lanetan (Bronckart 2004; Garzia, Idiazabal eta Larringanek aipatua 2015: 11). Gure

testuetan, modalizazio estrategiei dagokienez, iritzi adierazpen hauek izan dira nabarmenenak eta gehien errepikatu direnak: ‘uste dut’, ‘nire ustez’, ‘iruditzen zait’, ‘-lakoan nago’, ‘nire iritiziz’; ‘pienso’, ‘creo’, ‘desde/bajo mi punto de vista’, ‘me parece’, ‘opino’, ‘en mi opinión’, ‘considero’.

Beste alde batetik, lehen aipatu ditugun modalizazio-markak adierazten dituzten esamoldeak nabarmenak dira testu guztietan:

Zalantza adierazteko ‘agian’, ‘baliteke’ bezalako adberbioak, ‘egin omen dira’ eta ‘no tienen por que ser estudiantes’ bezalako zalantzazko esaldiak, hartzailea pentsaraztera bultzatzeko galderak (‘son (...) una buena solución?’) erabili dituzte ikasleek.

Ziurtasuna ere erabiltzen dute ikasleek, ‘siempre’, ‘totalmente’, ‘constantemente’, ‘seguramente’, ‘siempre’ bezalako adberbioen bidez eta ‘ez da inoiz egon’, ‘es cierto’ bezalako baieztapen osoen bidez ere.

Taula 10. Euskarazko eta gaztelaniazko testuen zalantza eta ziurtasun modalizatzaileak

	Euskaraz (A testuak)	Gaztelaniaz (B testuak)
1	Agian;	
2	Egin omen dira;	
3		Quieren poner cámaras; seguramente
4	Egon omen dira	Es cierto
5	Baliteke	Constantemente
6		No tienen por que ser estudiantes; no creo; totalmente innecesaria
7		¿Son (...) una buena solución?
8	Argi dago	
9	Agian; ez da inoiz	Siempre ha habido
10		

Probabilitateari dagokionez, baldintzaren erabilera izan da hau gehien nabarmendu duena, hau da, neurri berria aplikatuz gero, gertatuko litzatekeena aurreikusten saiatu dira, orokorrean, ikasleak. Testu gehienetan, hemen ikus dezakegun moduan, agertu da hau: ‘ez genuke arazorik izanen’, ‘murriztuko lituzkete’, ‘kenduko zieke’,

‘hobetuko ez lukeela’, ‘bermatuko lukete’, ‘izango litzateke’, ‘ez zenuke egingo’, ‘ondorioak egongo lirateke’, ‘no habría’, ‘ocurriría’, ‘iría’, ‘nos lo impedirían’, ‘acarrearían’, ‘traería’, ‘sería’, ‘se pensarían’, ‘parecería’. Hori ez ezik, etorkizuneko adizkiek ere adierazten dute probabilitatea, geroan gertatuko dena oraindik ez delako ziurra; dena den, etorkizuneko erabilera bakarrik gaztelaniaren kasuan egiten dute: ‘podrán ver’, ‘acabaremos’, ‘se conseguirá’, ‘se podrá poner fin’.

Taula 11. Euskarazko eta gaztelaniazko testuen probabilitate modalizataileak

	Euskaraz (A testuak)	Gaztelaniaz (B testuak)
1	ez dirudi; eremu akademikora mugatuko bagina (...) izan beharko genioke; ez genuke arazorik izanen	
2	Esango nuke	No habría
3	Murriztuko litzukete; desagertuko lirake	Se puede usar; ocurriría; podrán ver
4	Kenduko zieke	Lo más adecuado sería
5	Izango balute, jendeak ez zuten...	Probablemente; no ocurrirían; si pusieran cámaras; no tendremos
6	Hobetuko ez lukeela	Si empezamos así, acabaremos...
7	Bermatuko lukete; izango litzateke	Iría; nos lo impedirían; acarrearían; traería; sería; se pensarían
8	Ez zenuke egingo	
9		Se conseguirá; parecería
10	Ondorioak egongo lirateke	No se deberían; se podrá poner fin

Beharizana testu gehienetan adierazi dute ikasleek; batez ere haien ustez egin beharko litzatekeena adierazteko erabili dute. Hau da, arazoaren (delituen) aurrean zer egin behar den eta nola jokatu behar dugun: ‘egiteko aukera izan beharko luke’, ‘esan behar da’, ‘askatasuna izan behar du’, ‘aurkitu behar direla’, ‘ikustarazi behar zaigu’, ‘azaldu behar zaigu’, ‘etorri behar garela’, ‘ekiditu behar duguna’, ‘kontratatu beharko zen’, ‘zigor gogorra behar dute’, ‘debe ocuparse’, ‘hay que decir’, ‘tienen que tener’, ‘no se deberían’, ‘obligación de ponerlas’, ‘deben poner’... lehen esan dugun moduan, konponbideak ematen saiatzen dira ikasleak.

Taula 12. Euskarazko eta gaztelaniazko testuen beharrian modalizatzailak

	Euskaraz (A testuak)	Gaztelaniaz (B testuak)
1	Zergatik izan beharko genioke beldurra?	Debe ocuparse; hay que decir; “pequeños delincuentes”
2	Egiteko aukera izan beharko luke; esan behar da; bakoitzak askatasuna izan behar du	Medidas necesarias
3	Aurkitu behar direla; ikaskuntza aldatu beharko genuke; ikustarazi behar zaigu; azaldu behar zaigu; etorri behar garela	Hay que
4		necesario
5	Behar ez dugun hura	Debe de haber;
6	Ekiditu behar duguna	Tienen que tener; excusa
7	Kontratatu beharko zen	
8	Bidea itxi behar zaie	
9	Zigor gogorra behar dute	Se debería de guardar
10	beharrezkoak	No se deberían; obligación de ponerlas; deben poner

Balioespena behin eta berriz agertzen zaigun modalizazio marka da. Honen bidez, hitzei balorazio bat ematea bilatzen da, hau da, gaiaren inguruan iritzia emateko modurik eraginkorrena dela esan dezakegu. Horrela, gertatutako arazoaren eta delituen, alde batetik, balorazioa egiten da, eta bestetik, eman beharreko erantzunaren eta hartuko omen diren neurrien gaineko balioespena egiten dute ikasleek: ‘desegokitik’, ‘persona egokiak’, ‘bestion ongizatea oztopatzen duenak’, ‘bidezkoa’, ‘kontrolatuagoak’, ‘normala’, ‘txorakeri’, ‘kontrolpean izateko’, ‘gaizkileak’, ‘neurririk onena’, ‘aitzakia’, ‘desegokia’, ‘zilegi’, ‘bihurrikeriak’, ‘ongi’, ‘gaizki’, ‘aurrerapauso izugarria’, ‘onak edo txarrak’, ‘zigor gogorra’, ‘ezinbestekoak’, ‘gaiztakeriak’, ‘contra nuestra libertad’, ‘chiquillerías’, ‘manera correcta’, ‘perjudicados’, ‘control social’, ‘gamberradas’, ‘bándalos’, ‘forma errónea’, ‘recortarnos’, ‘controlar’, ‘excusa’, ‘derecho’, ‘demasiado excesivo’, ‘gravedad’, ‘carcel’, ‘diferentes graves consecuencias’, ‘graves’, ‘castigos merecidos’.

Taula 13. Euskarazko eta gaztelaniazko testuen balioespen modalizatzaileak

	Euskaraz (A testuak)	Gaztelaniaz (B testuak)
1	Desegokitik; pertsona egokiak; bestean ongizatea oztopatzen dutenak	Contra de nuestra libertad; “chiquillerías”; manera correcta
2	Bidezkoa; kontrolatuagoak; normala; txorakeri	Perjudicados; grupo minoritario; contra; control social; gamberradas
3	Kontrolpean izateko (...) beste argudioren bat; gaizkileak; erremedioa	Bándalos; forma errónea; controlar; vigilados; controlar; recortarnos; error
4	Aitzakiatzat; askatasunaren aurkako neurria	En contra de la libertad; privandos; derecho a la intimidad; excusa; controlados
5	Neurririk onena; eskubidea; bidezkoa; aitzakia; lapurtzen baitigute	A favor; derecho; excusa; controlarnos; necesario; justo; inútil
6	Desegokia; zilegi	Excesiva; libertad; control social; incrementa; demasiado excesivo; beneficiario
7	Askatasunaren kontra; zilegi; bihurrikeriak; ongi; gaizki	En contra de la libertad; fácil; bastante elevado; medidas correctas
8	Aurrerapauso izugarria; onak edo txarrak;	Bandalismo; a favor; gravedad; vital importancia; actos bandálicos; vital importancia
9	Zigor gogorra	Gamberradas; excesivas; culpables; fuera de lo normal; carcel
10	Alderdi txarrik; ezinbestekoak; gaiztakeriak	Diferentes grandes consecuencias; chiquillada; inmaduras; destrozos; buena idea; imponiendo; castigos merecidos

Modalizazioarekin amaitzeko, kontzesiboen erabilera aipatuko dugu. Ikasleek erabiltzen duten baliabideetako bat da, eta kasu askotan ematen da. Horrela esaten du Campsek:

La concesión, consistente en aceptar una proposición que parece contraria a la tesis que se defiende, para luego limitar su fuerza argumentativa (Camps 1995: 53).

Honen bidez kontra-argudioa (Larrigan 1992b: 102) lantzen dute. Hau da, haien iritziaren kontrako argudio bat eman eta gero, hori errefusatzen dute. Horretarako formula nabarmenenak batetik, ‘egia da (...) baina’-ren antzekoak dira: ‘egia da (...) baina’, ‘esan behar da (...) baina’, ‘egia bada ere (...) ez dut uste’, ‘hay que decir (...) pero’, ‘es verdad (...) pero’. Bestetik, kontzesiboen adibideak ditugu, urriagoak direnak: ‘nahiz eta’, ‘aunque’. Lehen esan moduan, kontra-argudioak egitea da

helburua, eta aurkako iritzia duten pertsonen argudioak erabiltzea hauek deuseztatzeko asmoz. Baliabide hau oso ohikoa da ikasleengan.

Modalizazioan ere argi ikusten da ikasleek gaitasun antzekoa dutela bi hizkuntzetan adierazteko; baliabide aldetik ere eskatzen zaienari egokitzen dute testua eta argudio-testu batean beharrezko den modalizazioa behar bezala erabiltzen dute, haien eskura dauden tresnak erabiliz: iritzi adierazpenak, zalantza, ziurtasuna, probabilitatea, beharrezana, balioespena, kontzesioa... Testu osoa sortu eta ekoitzi ahal izateko erreminta nagusiak erabili dituzte gehienek, eta nahiko parekoa izan da hauen erabilera, tauletan argi ikusi ahal izan dugunez. Beraz, hizkuntzen arteko transferentzia betetzen dela eta idazterako orduan duten gaitasuna bai euskaraz eta bai erdaraz egokia dela ikus dezakegu, eta haien adinari egokitzen zaiola.

7. ONDORIOAK

Egin dugun azterketaren ondorioz, ikasle talde batek idatzitako testuen benetako baliabideen erakusgarri den analisia eskaintzen dugu.

Adina eta hezkuntza ereduak aurreikusi bezala, bi hizkuntzetan ongi moldatzen dira argudio-testuak idazterako orduan. Bestalde, guk aztertu ditugun atalak maila diskurtsibokoak izan dira (ez dugu ez gramatika ez ortografia aztertu), eta honek argazki interesgarria eskaintzen digu.

Oso testu-antolakuntza ekoizpen parekoak egin dituzte ikasleek. Konexioan, maila oinarrizkoagoa izan dute, eta bi hizkuntzetan ez hain berdina. Kohesio-baliabide ugari eta oso antzekoak ikusi ahal izan ditugu, eta bukatzeko, bereziki aberatsa izan den atala ikusi dugu: modalizazioa. Azken honetan, baliabide ugari eta askotarikoak dituztela erakutsi dute ikasleek.

Egindako ikerketak balio handia izan du guretzat, datu enpirikoen bidez frogatu ahal izan dugulako D ereduan Batxilergoko ikasleek bi hizkuntzetan gaitasun egokia dutela argudio-testuak lantzeko. Ez dakigu zer eta nola landu duten ikasgelan, baina iruditzen zaigu landu egin dituztela aztertu ditugun atalak eta testu genero desberdinen ekoizpena, bereziki argudio-testuena.

Aurrera begira, interesgarria iruditzen zaigu eskolan egin duten lan hori hobeki ezagutzea; izan ere, bi hizkuntzetan gure ustez onak diren emaitzak nola lortzen diren jakiteak irakaskuntza elebiduna hobeki ezagutzeko aukera emanen liguke.

8. BIBLIOGRAFIA

- Alberdi, A. eta Balentziaga, M. (1999): *Euskal Hizkuntza eta Literatura*, Elkarlanean, Donostia, 119-145.
- Alberdi, A. (2008): *Oinarrizko gramatika*, Elkarlanean, Donostia.
- Bronckart, J.P. (2004): *Actividad verbal, textos y discursos. Por un interaccionismo socio-discursivo*, Fundación Infancia y Aprendizaje, Madril.
- Bronckart, J.P. (2013): “Una didáctica de las lenguas para una enseñanza bilingüe”, in Dolz, J. eta Idiazabal, I., *Enseñar (lenguas) en contextos multilingües*. Euskal Herriko Unibertsitatea, Leioa.
- Camps, A. (1995): “Aprender a escribir textos argumentativos: características dialógicas de la argumentación escrita”, *Comunicación, Lenguaje y Educación*, **26**, 51-63.
- Camps, A. eta Dolz, J. (1995): “Introducción: Enseñar a argumentar: un desafío para la escuela actual”, *Comunicación, Lenguaje y Educación*, **26**, 5-8.
- Cuenca, M.J. (1995): “Mecanismos lingüísticos y discursivos de la argumentación”, *Comunicación, Lenguaje y Educación*, **26**, 23-40.
- Cummins, J. (2000): *Language, Power and Pedagogy*, Multilingual Matters, Clevedon. (Gaztelaniazko itzulpena: *Lenguaje, poder y pedagogía*, Morata, Madril, 2002).
- Dolz, J. (1993): “La argumentación”, *Cuadernos de Pedagogía*, **216**, 68-70.
- Dolz, J. (1994): “La interacción de las actividades orales y escritas en la enseñanza de la argumentación”, *Comunicación, Lenguaje y Educación*, **23**, 17-27.
- Dolz, J. eta Pasquier, A. (1996): *Konbentzitzeko argudiatu. Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako lehen ziklorako argudio testuak lantzen hasteko sekuentzia didaktikoa* (Izarzelaia, J.I., Galparsoro O. eta Zubeldira O.-k itzulua), Nafarroako Gobernu Hezkuntza eta Kultura Saila.
- Garzia, I. (1998): “Erlazio anaforikoak argudiozko testuetan”, in Idiazabal, I. eta Larringan, L.M., *Koherentzia, kohesioa eta konexioa: testuratzeko baliabideak. Hizkuntzaren azterketa eta irakaskuntza*. Euskal Herriko Unibertsitatea eta Arabako Foru Aldundia, Gasteiz.

- Garzia, I., Idiazabal, I., Larringan, L.M. (2015): “Cartas al director escritas en euskera y castellano por jóvenes de 15-16 años. Transferencias de estrategias y destrezas textuales y discursivas” (prentsan).
- Idiazabal, I. (2000): “Hizkuntza trebetasunen transferentzia programa elebidunetan”, *Ikastaria*, **12**, 143-154.
- Larringan, L.M. (1992): “Argudio-bidezko testuen ebaluaketa”, in Idiazabal, I., *Testuaren pedagogia*, Labayru ikastegia.
- Larringan, L.M. (1992): “Zenbait argudio-testu euskaraz. Azterketarako eta didaktikarako ohar batzuk”, in Idiazabal, I., *Testuaren pedagogia*, Labayru ikastegia.
- Nafarroako Gobernua (1986): Ley Foral 18/1986, de 15 de diciembre del Vasceuce.
- Nafarroako Gobernua (2008): “Euskal Hizkuntza eta Literatura I eta II”, in *Curriculumum. Batxilergoa*. Nafarroako Gobernua, Hezkuntza Departamentua.
- Nafarroako Gobernua (2008): “Gaztelania eta Literatura I eta II”, in *Curriculumum. Batxilergoa*. Nafarroako Gobernua, Hezkuntza Departamentua.

9. ERANSKINAK

SEGURTASUN KAMERAK

Azken asteotan egindako lapurretari buruzko gara p.e-p.elean aritu da gazteen artean, batez ere Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Sailak egindako proposamena entzun ondoren, segurtasun kamerak jartzeari, alegia.

Ikasleek ohitura daukagu eskola ordutan eremu-akademikotik kanpo dauden jarduerak egiteko, hala nola, mugikorra erabiltzea. Aizialan, hori izan daiteke segurtasun kamerak jartzeko kontra egotearen arrazoietako bat, horrelako arauak ez beharrezkoak izateak. Baina eremu-akademikora mugatuko bagina, zer gaitik izan beharko genukie beldurra proposamen horri?

Aldi batetik, Hezkuntza Sailak gure segurtasunaren alde esin nahitu du honen bidez, gu ikastetxean ahalik eta babestuen senti gaituzen, azken finean bertan igaro behar dugun gure esuneko ordu asko. Gainera ez dirudi inolako azpihelbururik duen Gobernuak proposatutakoak.

Bestetik, Gobernuaren erantzukizuna da zati handi batean, horri aldearen etorkizunerako langile-eta era-berean, pertsona ezjoharriak egitea. Modu horretan, segurtasun kameraren bidez, ikasle bakoitzari hezkuntza personalizatutako emango zira, ikasleak bideratuz, batez, ere bide desegokituak abiatu direnen alde.

Egia da ere, ikasleak kontrolatutakoak egongo ginateke, baina lehen esan bezala, eremu akademikora mugatuko bagina, ez genuke inolako arazorik izanen. Ondorioak izango dituzketen bakarrak, arauak errespetatzen ez dutenak dira, hau da, aipatutako "deltak" egiten dutzenak, besten ongaratea oztapatzen dutenak izango dira.

Hau guzta esanda, Hezkuntza Sailak gure alde egin duela aipatzea da, bai gure segurtasunari begira baita gure etorkizunari begira ere.

KAMERAK IKASTETXEAN

Azken arte hainbat hainbat lapurketa egitu omen dira Eizurko ikastetxe publikoan. Egileak zioprtzeaz gaitu Nafarroako Gobernu Hezkuntza Saila institutuetan segurtasun kamerak jartzeari pentsatzen ari dira.

Ikasle guztien izenean idartzen dituzten ~~ulertzeko~~ eguru ualio dutena ez dela bidezkoa ulertzeko. Urteak para ahala, arkoz kontrolatuagoak bitel gara, hori norwala al da? Etehi, esango nuke, gure adina gora doan enean, bakoitza ualio duena egiteko aukera izan beharke luke. Nola lortu ahalke dugun arkatasuna kameras inguratuta bagaude?

Esan behar da, ikasle loiek egiudoko txorakeri loien aurka gaudela, baiua denok ordaindu behar dugun loien erruarengatik. Hori ez da bidezkoa! Eta kameras loiekin iustitubuan gertatzen den gauza guztiei errudun baten izena atirako zela.

Izan ere, gazteak gara, bititzen ikasten gaude. Eziu digute gure pribatasunak kendu, etiu gara egun guztian norbaiten kontrolau biti. Bakoitza arkatasuna izan behar du.

Hau guztia dela eta, espero dut ideia loien inguru zerbait ereflexionatzea, eta gure ikuspuntutik bagiratzea. Gazteak gara eta akatsak sortzeko momentu arko ditugu. Beraz, kameras instalatzearen kontra gaude.

SEGURTASUNA, KONTROLA?

Azken baldan, hainbat lapurketa gertatu dira Nafarroako ikastetxe askotan. Gainera, leihak, zerrailak eta beste hainbat kalte egin dituzte eraikinetan. Haren aurka, Nafarroako Gobernuek, segurtasun kamerekin jantzea proposatu du. Baina, ez da irazteko ikastetxe kontrolpean iratela erabiltzen duten beste argudioen bat?

Duela hainbat urte, klasera ez jostegotik gurazoei meruko bidaltzen ziren. Gero, mire ikastetxean, gutxienez, atele magnetikoki itxi eta leihatam heside jarri zituzten, eta potetxoak hiru metro igo zituzten. Dena ikasleek segurtasunerako. Arain kamerekin jarri nahi dituzte, denbora osoan begiekin iratela. Ez da zehiegirikoa? Ikasleek gora, ez gairikileak.

Egia bada ere gertatu berri diren lapurketa horien egileak aurkatu behar direla, ez dut urte hau denik erremedioa. Segurtasun kamerekin ikasleek mugimenduko murrizketak dituzkete. Jada ez gindoke losen mugituko, ez gendike lagunei txantkan egingo, esingoa gendike. Klasera jeltotzea irakurlea ez bota... Gure eskola, ikastetxe horien dantagan gutxi, desagertuko lirako.

Ikastetxeak kontrolak hihurtzen ari dituzte. Ezin da zantzu ez itera baimenik gale. Eta irakurleak ez dagoenean ere. Ikastetxeak aldatu beharke gendike, ikasleak ikuntarari behar zaigu ikastea eta lehorrekin dela. Ikasleak iribare botekin etorri behar gendike ikastetxe orok behar zaigu, eta hemen gure onerako gaudela. Bostanik harrela lortuko dugu ikastetxeen segurtasun neurria. Beharra ez iratela.

Azken asteotan gertatutakoaren berri izango dizue seguruenik. Hainbat ikastetxetan lapurretak egon omen dira. Gainera, ikastetxetako leihoak apurtu dituzte beste hainbat gaurten artean. Egoera honi aurre egiteko, Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Saila institutuetan segurtasun kamerak jartzeko asmoa dauka.

Honen aurka agertu diren ikasleekin bat dator ni. Agintarien arabera, kamerak segurtasuna bermatzeaz gain, bestelako delitvak saihestuko dituzte. Nire ustez, aitzakiazat erabili dute besterik ez.

Alde baretik, askatasunaren aurkako neurria da. Ikasleei gutxiengo pribatizazuna kenduko zieke neurriak. Gainera, irakasleei: - neurri honek ez lieke onik egingo erabateko kontrola izango baitzuten.

Egia da, arazo honi konponbideren bat aurkitzea beharrezkoa dela zaina proposatutako neurria beste mugaridago. Nire ustez, ikastetxetako zientariak bildu eta erabaki bat hartu ondoren, denentzat aurragarria den neurriren bat pentsatu behar dute.

Hori guztia dela eta, Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Saila hartu behar duen neurriaren erabat aurka azaltzen naiz. kamerak jartzea ikasleen eskubideen aurka dagoela-koan bainago.

Kamerak bai ala ez?

Azken asteotan, jakin izango zenukenez, hainbat ikastetxetan delitu larriak gertatu izan dira: lapurretak, zerradak behartu... Hori dela eta, Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Saidak, egoera hori saihesteko, institutuaren segurtasun kamerak jartzea proposatu du; horrek, ikasleon artean etabandak ekarri ditu iritzi desberdinak direla eta. Agintorien arabera, segurtasuna bermatuko luke; baina, nire ustez, segurtasun kamerak jartzea ez litzake neurririk onena.

Lehenik eta behin, ikastetxek, gizaki bezala, intimitatearen irateko eskubidea daukagu; bai ikastetxean, kalean zein etxean, aski irateko eskubidea dugu. Segurtasun kamerak ikastetxean barnean jartzeko beldura, gure eskubidea gutxiat kenduko digute. Ez gara lasai ibiliko, norbaitek gu ikusten gaituen beldurra dela eta.

Bigarrenik, ez zait bidezkoa iruditzen biz-pa lurren lapurreta egoteagatik hartuko duten neurria hartzea. Benetan da adierazten duten bezain larria, edo neurria oartzakia gisa hartzen dute kontrola areagotzeko?

Gainera, ikastetxe orok segurtasun-maia batzuk izan behar dituzte; oinarrikoak, behintzat; hala nala atezaina, irakasleak, alarmak, leihoak babesteko materiala... Beharbada, ikastetxeak segurtasun-maia handiagoa izango balute, jendeak ez zuten ezer lapurtuko ez hautsiko.

Egia da, kamerak jartzeko beldurra bada, beste behin gertatuz gero, egideak zigortuko lirateke. Baina, nori ziurtatzen du berriro gertatuko dela? Baitezke, jendea kameretat hartzea eta beldurtzea. Orduan, alferrikako gastua izango litzateke behar ez dugun hura.

Ondorioz, ikastetxeetan kaurerak ez jartzea deritzot,
gure askatasuna lapurtzen baitigute eta alferrikarako ballo-
ko duen tresnak direlako.

Segurtasun Kamerak ikastetxetan

Azken egun hauetan, eztabaida handia dago kalean; izan ere, Nafarroako Gobernuko Hezkuntza Sailak institutuetan Segurtasun Kamerak jartzea pentsatzen ari da. Erabaki hori hartzera bultzatu duen arrazoia azken asteotan zenbait ikastetxetan egondako lapurretak izan dira. Agintarien ustetan, Segurtasuna bermatzeko erabakirik egokiena da, baina ni, beste ikasle asko bezala, neurri desegokia delakoan nago.

Alde batetik, kamerak ipintzeak gaur egun dagoen segurtasuna hobetuko ez lukeela inditzen zait. Ekintza horiek egiten dituztenek ez diote egiteari utziko, kamera sinple batzuk atzera botako ez dituztelako. Milaka kasu ezagutzen ditugu, non nahiz eta segurtasun kamerak egon, lapurretak eta bestelako gauzak gertatzen diren. Hori ikusita, zerk eramaten gaitu arazo honetara? Kameren bitartez ekidituko ditugula pentsatzera?

Bestetik, ikasle kopuru handi bat bezala, neurri hori kontrol soziala areagotzeko egin nahi dutela uste dut. Gobernariak hori nahi dutela erakusten digute behin eta berrin, kontrola handituz, agintarien kontrako borroka bukatuko dela pentsatzen baitute. Baina hori da, hain zuzen ere, herritarrok ekiditu behar duguna.

Argi dago kamerak ipiniez egileak zigortu ahalko direla zenbait kasutan, baina helburua zein den buruan argi eduki behar dugu. Izan ere, lortu nahi duguna ekintza horiek berrin ez gertatzea da, eta ez jendea zigortzea. Ondorioz, neurri honi arazoa konpoko ez lukeela

uste dut.

Hori guztia dela eta, kamerak jartzea zitegi ez delakoan hago, neurria proposatzen duterik kontrola areagotzea nahi dutelako, baina horrek ez luke segurtasuna bermatuko, baizik eta bakoitzaren pribatitatea lapurtu.

Egia da, gazteek segurtasun kamerak ~~ez~~
~~erabiltzen~~ ~~eta~~ ~~hori~~ ~~begira~~ daukela jakingo balu,
horrelako bihurrikeriak egiteari utziko ~~zate~~^{wikitea},
kamerak egilea nori izan den argi utziko
~~luzatzen~~ ~~luzatzen~~ lukeetelako. Baina ez ~~ez~~
litzateke hobe izango gazteak ~~erabiltzen~~
~~erabiltzen~~ hezitzerako garatan zer dagoen ongi
eta zer gauzki ongi erakustea? Eta gauzak
gauzki egitean, horrek ekarriko lukeen Egozra
askoz latzagoa izatea? Horren berabete askoz
azkarrago
ikasiko luke lezioa.

Ezandikoaren ^{arabera}, ikastetxeetan segurtasun kamerak
spintzea txorakeria bat dela uste dut, norbaneko-
aren eskatasunaren kontrako neurria izateaz
gain, diru galera galanta izango litzatekeelako.

ESKOLETAKO LAPURREN KONTRAKO NEURRIEN ETABAIDA

Azkenaldian gertatu izan diren lapurreta eta istilu askoren aurrean, Nafarroako Herkuntzako Sailak segurtasun kamera batzuk jarri zela proposatu. Ideia hauek, gainera, hainbat iritzi ezberdin eragin ditu ikasleon artean. Nire ustez, aipatu behar dira neurria da hori, baina kontu handiz erabili behar dela.

Alde batetik, eta nire ikuspuntu soiletik, uste dut kamerekin edota detektorekin ez bada eskolatan jartzen ez direla istiluari bikoitza. Izan ere, horrelakoak egiten dutenei bidea itxi behar zaie besterik kalterik ez eraginez, eta kamerekin ez dute arazo handirik suposatuko eta ostoririk itango.

Bestetik, argitu nahiko nuke grabaketan eta norberaren askatasunaren gaineko etabaida, eta nirekin kontrako iritzietan argudio berak erabiltzen ditena. Teknologia berien erabilera ona ala txarra egun daiteke, baina beren gailuek ez dira onak edo txarrak. Pertsona adituak erabiltzen badira bideoak kudeatzeko, argi dago ez dagoela arazorik itango askatasunari dagokionez.

Azkenik, segurtasun kamerekin erabiltzen diren eskola batzuk ikasle berak, arazo nahiko nuke nire bitxia ez dela batere aldatu gailuen instalazioak geora. Aitzitik, hainbat dokumentu eta agiri sinatzen ditkizu kamerekin enpresak, konfidentzialtasuna bermatzeko 7m eginez.

Hori gustia kontuan hartuz, eta arazoi sakonago enparatuz, ondoriozta dezaket aurreapaso itzulia ditzaitekeela grabaketan oinarritutako segurtasuna erabiltzea eskola gertietan.

SEGURTASUN KAMERAK

Azken denboraldian, Najaraoko ihastetxo batzuetan hainbat lapur-
keta egon dira. Hori aurre egiteko Najaraoko Gobernuko
Hezkuntza Saila ustiatutako segurtasun kamerak jartzea pentsa-
tzen ari dira. Baina horrek ihastetxeen giro hobetuko du
edo txartuko du?

Egia da betidanik gertatu direla, baina erit generaler
janera horiek bostertu? Nire ustez, zigorrak agian bultzatu-
ko ziren, baina horretarako erudunak behar dira.
Najaraoko Gobernuko Hezkuntza Saila proposatu duenez kamerak
jartzea gehiegizkoa eruditzen zait.

Nire ihastetxean ez da inoiz korrelatiorik gertatu, eta
gerta ez dadin gustatuko litzaideke. Er zenuke norralta-
snez ibiliko, baxik eta kartzela batean bezala.

Uste dut inoiz ez zitzanola gustatuko edozei gauza egite-
rakoan kamera bat edukitzea albean. Imaginatu zure
etxele sulkaldean kamera bat dagoela, ez zenuke egingo
kamerarik gabe egingo zenuena.

Horregatik, ukiago nire kamerarik ez jartzea ihastetxe
astatasuna pixka bat izateko. Baina kamerarik ez jartzea
ez du osan nahi erudunak zigorrak bat ez izateko, gutiz
kontraheko zigor gogorra behar dute.

IKASTETXEETAKO

LAPURRETAK

Azken asteburu honetan enteratu naizenez, ikastetxe batzuetan azken asteetan lapurreta egin dute baita lehoak apurtu eta zerrailak behartu dituzte. Kamerak jartzea erabaki dute, nire ustez hori erabaki egokia izan da.

Alde batetik, kamerak jartzen badira oso erraza suertatuko litzatekeelako norik gauzatu duen lapurreta jakitea. Hori horrela izanda, ondorioak egoango lirateke pertsona horreagan.

Beste aldetik, ez badira inon, inoiz ez da jakingo horrekiko garzta heriek norik egin duten eta arazo beldira izaten jarraituko dute. Ez dut beste irtenbide hobegarrik aurkitzen arazoa konpontzeko eta.

Ez hori bakarrik, lapurretaz gain baliagarri suertatuko dira, ikasleak nahiz irakasleak kontrolatu behar izateko.

Esia da pertsona orok askatasuna dugula inon kontrolik gabe nahi duguna egiteko, baina pertsona batek ez baditu arazorik sartzen ez du zergatik kezkatu behar.

Hori guztia dela eta, ez dizkiot alderdi txarririk ikusten kamerak jartzearen eztabaidari. Nire iritziz, haiek ezinbestekoak eta beharrezkoak dira segurtasun handiko ikastetxe bat izateko.

En las últimas semanas, después de los robos y de los daños que han generado algunos alumnos, el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra ha propuesto colocar cámaras de vigilancia, un tema que ha todos nos ha puesto en duda.

La duda viene a que esa vigilancia pueda ir en contra de nuestra libertad. Pero, paremonos a pensar: ¿por qué deberíamos temerle a las cámaras en un centro educativo?

~~Para empezar, uno de los deberes del Gobierno es hacer una educación la cual formará adecuadamente a los jóvenes navarros para su futuro. Los alumnos que~~

Para empezar, los que hacen estas "chugullerías" no se declaran culpables, y muchas de las veces somos todos los demás los que sufrimos las consecuencias, ya que nos asignan el castigo a todos por igual. Además, inculpar a alguien está mal visto, con lo cual no solo sufriríamos consecuencias económicas sino sociales.

Seguidamente, el Gobierno de Navarra debe ocuparse de que cada uno de sus alumnos se eduque de la forma correcta, de tal manera que tengan una formación adecuada para el futuro. Con las cámaras podrán saber de quien se trata y así encaminarlos de forma correcta durante su tiempo en el instituto.

Hay que decir ~~que~~ también que esto podría suponer un gasto económico un poco más elevado, pero si esta situación continúa así, los gastos que causarían los "pequeños delincuentes" también ~~harán~~ crecer los impuestos, y a que como hemos mencionado antes ~~no~~ todos seremos los culpables de estos daños causados.

Concluyendo, el Gobierno está actuando de forma adecuada y poniendo de su parte para que la educación pública perdure y no sea infravalorada ante grandes centros privados

Cámaras en el institutos

En estas últimas semanas ha sucedido algún que otro problema en nuestros centros. Ha habido robos en varios institutos y además, han generado daños. Por lo tanto, el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra está pensando en colocar cámaras de vigilancia.

Por lo tanto, mucha cantidad de alumnos salimos perjudicados por las medidas necesarias que quieren tomar contra un grupo minoritario. Por un lado, este tipo de medidas, es decir, las cámaras, va en contra de la libertad individual e incrementa el control social.

Por otro lado, tanto los alumnos o los profesores no tenemos ninguna culpa de estar gobernados y aunque no nos guste lo ocurrido no podemos permitir esta nefanda solución.

Que no se me olvide nombrar, que aunque no este a favor de esta solución, las cámaras son una nueva tecnología que puede llegar a grabar movimiento como sonido. Y con eso no habría ningún problema más en estos centros.

Con todo esto, me gustaría que hicierais una reflexión sobre el tema y que lo antes posible nos comunicarais vuestra decisión.

SEGURIDAD, ¿CONTROL?

En los últimos semanas se han producido varios robos en institutos. Los bandidos que los han producido, también han destruido el mobiliario y han roto varias ventanas. En contra de estos actos, el Gobierno de Navarra ha propuesto varias medidas educativas para que no vuelvan a ocurrir. Entre ellas, la más criticada es la colocación de cámaras de seguridad en los centros.

En primer lugar, pienso que la seguridad es necesaria en cualquier sitio. Ya sea un hospital, una comisaría, como en este caso, un centro educativo. Pero creo que esta seguridad se puede usar, de forma errónea, para controlar los lugares. Y, seguramente, así ocurriría en el caso de los institutos.

En mi centro, ya se han puesto varias medidas para "mejorar la seguridad de los/las alumnos/as". Entre ellas, poner cierres magnéticos en los puertas, subir los vallos a 5-6 metros, se mandan mensajes a los padres si se falta a clase... medidas que se han acordado usando para controlar al alumnado.

Ahora, además, quieren poner cámaras. Así podrán ver que hacemos, dónde vamos, con quien hablamos, de que hablamos... En definitiva, podrán tenernos vigilados en cualquier momento y, así, recortarnos la poca libertad que nos queda dentro del centro.

Por ello, creo que el error es tener que poner seguridad para que esto no ocurra. El problema está en la educación. Hay que enseñar que aprender es necesario y dar a ver los todos buenos de ello. Solo así conseguiremos que los estudiantes vayamos al instituto con ganas y, solo así, se dejara de ver la seguridad como control.

En las últimas semanas, en varios institutos han tenido lugar varios robos que han causado daños como roturas de ventanas y cerraduras. A causa de esto, el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra ha empezado a buscar medidas para que no vuelva a ocurrir y en caso de que ocurra que se pueda encontrar el responsable. Creen que colocando cámaras de vigilancia podrán llevarlo a cabo. Desde mi punto de vista, no es la medida adecuada.

Para empezar, como algunos alumnos que se han mostrado en contra de la medida, creo que va en contra de la libertad individual. Con la existencia de las cámaras los alumnos e incluso los profesores estarán continuamente vigilados privándoles el derecho de la intimidad.

Es cierto que es necesario tomar alguna medida para poder solucionar el problema de los robos y para ello creo que lo más adecuado sería reunir a los directores de los institutos afectados y pensar una medida que no perjudicase a nadie.

Por otra parte, hoy en día gracias a las nuevas tecnologías ya vivimos bastante controlados como para colocar cámaras en los centros donde los alumnos pasan gran parte del día, incrementando así el control social.

Por todo esto, que la razón de colocar cámaras en los institutos sea evitar los robos me parece una excusa para tener controlados a alumnos y profesores. Además hay más medidas posibles incluso más económicas.

CÁMARAS DE VIGILANCIA EN LOS INSTITUTOS

En las últimas semanas, han ocurrido varios robos en algunos institutos. Por ello, han generado daños como ventanas rotas y cerraduras forzadas. En consecuencia, el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra plantea colocar cámaras de vigilancia en todos los institutos, ya que creen que eso dará seguridad a los centros. Este tema ha dado que hablar, y como mucha gente, no estoy a favor de esta decisión.

Por una parte, en todos los centros debe de haber personas trabajando (conserjes...) tanto como material que impida estos acontecimientos. Si los institutos tuvieran más seguridad o estuvieran mejor preparados, probablemente no ocurrirían robos y demás.

Además, tenemos el derecho de ser libres como seres humanos. Si pusieran cámaras de vigilancia en el lugar en donde transcurrimos casi todo el día, no tendremos privacidad alguna ya que seremos grabados constantemente. Tampoco actuamos con naturalidad por miedo a que nos vean. Pero, ¿es esta decisión necesaria?, o simplemente utilizan una excusa para controlarnos aún más?

En conclusión, no me parece necesario ni justo colocar cámaras de vigilancia ya que va en contra de nuestros derechos y es un gasto inútil.

Atentamente, un saludo

CÁMARAS DE VIGILANCIA EN LOS INSTITUTOS

Estos últimos días, profesores, alumnos y padres y madres no hablan de otra cosa: las cámaras de vigilancia. Debido a los robos y daños causados en varios institutos de la comarca de Pamplona, el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra está pensando en colocar cámaras como medida de seguridad. Esto ha causado mucho debate, ya que muchos de los jóvenes están totalmente en contra. Bajo mi punto de vista, es una medida excesiva para aplicarla en un instituto.

Para empezar, como muchos jóvenes ya han citado, hablaré sobre la libertad individual ya que esta medida implica que el control social sea mayor. Los directores del Departamento de Educación defienden que el hecho de colocar cámaras de vigilancia no hace que disminuya la libertad de cada uno, argumentando que si no haces nada en contra de la ley, no debería haber ningún problema en la instalación de dichas cámaras. Sin embargo, yo creo que instalándolas, se incrementa el control social, y me parece que es demasiado excesivo para un lugar donde jóvenes de entre 13 y 18 años cursan sus estudios, ya que ellos también tienen que tener su libertad.

Por otro lado, esta medida me parece una excusa por parte del Gobierno para poder vigilar más a los estudiantes. Que haya habido robos no creo que sea una razón suficiente, ya que los autores del robo no tienen porque ser estudiantes, y ellos no tienen porque cargar con las consecuencias.

En conclusión, opino que la colocación de las cámaras de seguridad es una excusa para incrementar el control de los estudiantes, y es totalmente innecesaria, ya que, donde no ha habido robos alguna vez? Si empezamos así, acabaremos viendo cámaras que nos vigilan 24 horas al día allá donde vayamos, y eso no es beneficioso para la sociedad.

estas cámaras acarrearían un coste bastante elevado, y quién las pagaría? Además, habría que hacer venir a un técnico cada pocos meses a revisar el funcionamiento, y habría que contratar a un especialista que supiese manejarlas.

Por todo esto, ~~ya~~ pienso que el colocamiento de cámaras de seguridad no traería más que problemas. Así pues, las medidas correctas para que estos delitos no volvieran a cometerse sería el de aumentar ~~de~~ los castigos, y de esta manera los alumnos se pensarían ~~las cosas~~ ~~dos veces~~ antes de hacerlas.

CÁMARAS EN LOS PASILLOS

Hace ya varias semanas que se han registrado varios daños en centros escolares, e incluso algún que otro robo de material y equipamiento escolar. Para hacer frente a tales casos de vandalismo, el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra ha propuesto instalar cámaras de videovigilancia por los institutos y escuelas públicas de la Comunidad Foral, propuesta de la cual estoy a favor.

Teniendo en cuenta la gravedad del asunto, pienso que es de vital importancia registrar las situaciones en las que se procede a dichos actos vandálicos. Con esto se conseguira una decreción de daños en los centros.

Tambien pienso que aunque se utilicen cámaras no se violan los derechos de libertad de las personas, ya que la información se maneja en empresas profesionales y no se puede ceder a particulares, a menos que así se decida en el departamento del Gobierno encargado de ello.

Por estas razones pienso que el empleo de cámaras de videovigilancia es de vital importancia para que haya seguridad en los centros docentes y para la preservación de material y ordenadores de estos edificios. De la misma manera quiero matizar que la privación de la libertad es solo fruto del desconocimiento de sistemas de seguridad como el que están por aplicar.

CÁMARAS DE SEGURIDAD

Como ya os habrá llegado la noticia de que en las últimas semanas ha habido robos y se han generado daños en algunos institutos de la zona. Por esa razón, el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra se plantea colocar cámaras de vigilancia en los institutos. ¿Creéis que por tomar esa razón las cosas van a dejar de hacer gambenadas?

En mi opinión, las medidas que se plantea el Departamento de Educación del Gobierno de Navarra son algo excesivas. En los colegios o institutos que yo he estado, siempre ha habido un típico travieso sí, pero no se ha llegado hasta este punto.

A mí me parece bien que solucionen este tipo de problemas, castigando a los culpables por ejemplo, pero como bien he dicho antes estas medidas me parecen algo fuera de lo normal. ¿Bajo vuestro punto de vista se lo puede llamar colegio a algo que te vigilan constantemente?

Siguiendo con mi pensamiento, me parecería más una cárcel que un colegio lo verdad, y creo que todos tenemos derecho a tener algo de intimidad en nuestra vida privada.

Por todas estas razones, vuelvo a repetir que me parece excesiva la medida de poner cámaras de vigilancia, pero opino que también se debería de guardar respeto hacia los profesores.

INSTITUTOS

VIGILADOS

Ultimamente se han dado casos de robos en varios institutos. Como leí el pasado fin de semana en una revista, han causado diferentes graves consecuencias. Desde mi punto de vista, no se deberían dar casos como estos en pleno siglo XXI. Para evitarlo, estoy a favor de que pongan cámaras.

Por una parte, considero que este tipo de sucesos son una chiguillada, por que me parece de personas muy inmaduras causar semejantes destrozos sabiendo sus consecuencias.

Por otra parte, me parece muy buena idea que pongan cámaras para que de esa manera se controlen los robos, destrozos, vandalismos impondiendo en los causantes castigos merecidos. Es la única manera que veo de que dejen de causar problemas.

Es verdad que cada persona es libre para poder hacer lo que quiera sin necesidad de ser vigilada y que de alguna manera se violas su privacidad. Pero si no se dieran estos casos, no habría la obligación de ponerlas.

Finalmente, creo que por las razones anteriormente explicadas, deben poner cámaras en los centros educativos para que haya un control absoluto y no se vuelvan a repetir hechos como estos.

"Al revés",
8 de Marzo del 2015